

τις ακτές της Κιλικίας και ανατολικότερα έως και τη λίμνη Βαν» εξηγεί ο κ. Χασιώτης. Οι οθωμανικές κυβερνήσεις φοβούνταν το ενδεχόμενο αποσχισής των επαρχιών με συμπαγές χριστιανικό, και ιδιαίτερα αρμενικό, πληθυσμό. Τα πράγματα φάνηκαν να καλυτερεύουν με την επικράτηση των αρχικά φιλελεύθερων Νεότουρκων, το 1908. Οι Αρμένιοι ιδιαίτερα, που δεν διέθεταν όπως οι Έλληνες κάποιο κράτος να τους προστατεύει, βρήκαν στις νεοτουρκικές διακηρύξεις περί ισοπολιτείας και ισονομίας τη λύση του εθνικού τους προβλήματος. Η προσδοκία τους διαψεύστηκε σύντομα. Η πολιτική των Νεότουρκων έγινε αυταρχική, συγκεντρωτική και σταδιακά εκτουρκιστική. «Η μόνη σωτηρία για τη διάσωση της Αυτοκρατορίας πριν από τους Βαλκανικούς Πολέμους ήταν η μετάλλαξή της σε μια αποκεντρωμένη δημοκρατική χώρα, με πλήρη ισονομία των υπηκόων ανεξάρτητα από θρησκεία και εθνικότητα, ένα είδος "ανατολικής" Ελβετίας, με αυτοδιοικούμενα καντόνια» αναφέρει ο κ. Χασιώτης.

Η εξέλιξη αυτή προϋπέθετε άλλες πολιτικές και κοινωνικές δομές. «Η μετάλλαξη εκείνη ήταν ιστορικά –και παραμένει ακόμα σε μεγάλο βαθμό– ανέφικτη» λέει ο κ. Χασιώτης. Ο ίδιος επισημαίνει ότι η πολιτική ηγεσία, πάντως, των Αρμενίων και ιδιαίτερα το ισχυρότερο τότε επαναστατικό τους κόμμα, «Ντασανάκ», εξακολούθησαν να συνεργάζονται με τις οθωμανικές κυβερνήσεις ως τις παραμονές των Βαλκανικών Πολέμων. Ηδη, όμως, από το 1911 η ηγεσία των Νεότουρκων αναζητούσε τις κατάλληλες συνθήκες, για να εκμηδενίσει την αρμενική παρουσία στα εναπομείναντα οθωμανικά εδάφη. Τελικά, η ευκαιρία δόθηκε με την έκρηξη του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Οι Νεότουρκοι, που είχαν πάρει και πάλι από το 1913 την εξουσία, συντάχθηκαν με τις Κεντρικές Δυνάμεις και εκμεταλλευόμενοι την απομόνωση της χώρας, προχώρησαν στην «εκκαθάριση» της οθωμανικής επικράτειας από τους αρμενικούς της πληθυσμούς.

Μαρτυρίες

Πολλοί Αρμένιοι εξοντώθηκαν στις πορείες του θανάτου προς την έρμη της Συρίας. Ο Αγκάσι Κανκανιάν, γεννηθείς το 1904 στο Βαν και ένας από τους επιζήσαντες του εκτοπισμού, είχε διηγηθεί την εμπειρία του στην ιστορικό Βιρζινέ Σεβασλιάν («The Armenian Genocide», εκδ. NAS RA). «Στις 13 Ιουλίου 1915, στις 11 το πρωί, φύγαμε από το σπίτι μας για πάντα. Η μητέρα μας μάς φίλησε και είπε: "Ακολουθούμε ένα δύσκολο και άγνωστο μονοπάτι. Δεν γνωρίζουμε

τι θα μας συμβεί". Φύγαμε χωρίς να κλειδώσουμε την εξώπορτα. Κι άλλες οικογένειες μας ακολούθησαν. Περιπατούσαμε για δέκα μέρες όλοι μαζί, υπό βροχή και ήλιο, πεινασμένοι και διψασμένοι. Στη διαδρομή συχνά δεχόμασταν επιθέσεις από ντόπιους. Δολοφονούσαν κι έκλεβαν» αφηγείται ο Κανκανιάν.

Η οικογένειά του εγκαταστάθηκε, τελικά, στο Ερεβάν. Ο ίδιος φοίτησε στο πανεπιστήμιο και εργάστηκε αργότερα ως λέκτορας στο Χημικό Τμήμα. Μέχρι τον θάνατό του τον στοίχειωναν οι αναμνήσεις της Γενοκτονίας.

«Οι σοροί όσων πέθαναν ή δολοφονήθηκαν στις πορείες έμειναν άταφες. Με επηρέασε πολύ η εικόνα όλων αυτών των πτωμάτων. Μελαγχόλησα. Και παρέμεινα έτσι μέχρι και σήμερα. Αδυνατώ να νιώσω χαρούμενος».

Σε αντίθεση με άλλους λαούς, που προβάλλουν στην εθνική τους ιστορία τις επαναστάσεις και νικηφόρες απελευθερωτικές τους προσπάθειες, οι Αρμένιοι έχουν ως σημείο αναφοράς τη Γενοκτονία. «Όμως, αυτό ενώ θα μπορούσε να λειτουργήσει αρνητικά, υποθάλποντας την παθητικότητα των Αρμενίων έναντι της ιστορίας τους, αντίθετα ενισχύει την εθνική τους ταυτότητα» λέει ο κ. Χασιώτης.

Μεθοδική καταστροφή χιλιάδων μνημείων

Τις σφαγές των ανθρώπων, όμως, ακολούθησαν λεηλασίες των περιουσιών τους στα οθωμανικά εδάφη, αλλά και καταστροφές των μνημείων, ιδιαίτερα των εκκλησιών. «Οι κεμαλικές κυβερνήσεις άλλαξαν όλα σχεδόν τα αρμένικα τοπωνύμια της Μ. Ασίας, όπως άλλαξαν βέβαια και τα ελληνικά, όπου μπορούσαν» λέει ο κ. Χασιώτης. «Εξαφανίζονται, όμως, συνειδητά από τα τουρκικά σχολικά εγχειρίδια και οι αναφορές στους Αρμένιους κατοίκους της Ανατολίας, ακόμα και για τα χρόνια της βυζαντινής περιόδου».

Υπολογίζεται ότι στη «Δυτική Αρμενία» ως το 1915 σώζονταν 170.000 ιστορικά μνημεία, πολλά από αυτά μοναδικά δείγματα αρχιτεκτονικής. Σήμερα, απ' όσα γλίτωσαν την ολοσχερή καταστροφή, συντηρείται μόλις το 2%-3%. Σύμφωνα με το Ίδρυμα για την Έρευνα της Αρμενικής Αρχιτεκτονικής (RAA Foundation), το τουρκικό κράτος ενθάρρυνε την καταστροφή αυτή, διαδίδοντας φήμες ότι στα μνημεία αυτά κρυβόταν χρυσάφι.

Μεγάλο τμήμα των εκκλησιών και των ιστορικών αρμενικών μοναστηριών μετατράπηκαν σε αποθήκες και στάνες. Στα θεμέλια άλλων στυλώθηκαν νέοι οικισμοί. «Όλα αυτά δεν ήταν απλώς καρπός της αμάθειας και των αναγκών της ανοικοδόμησης• έγιναν σκόπιμα και συστηματικά, στο πλαίσιο της ίδιας προσπάθειας για την εξαφάνιση των ιχνών της αρμενικής παρουσίας στον μικρασιατικό χώρο» λέει ο κ. Χασιώτης.

Αδύνατη η λήθη

Εως και σήμερα, η τουρκική πλευρά δεν αναγνωρίζει τη Γενοκτονία των

Αρμενίων. Μάλιστα, τις επόμενες ημέρες το τουρκικό κράτος έχει προγραμματίσει επετειακές εκδηλώσεις για τη μάχη της Καλλίπολης, κατά την οποία οι Οθωμανοί απέκρουσαν επιτυχώς την εκστρατεία των Συμμάχων του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου για κατάληψη της Κωνσταντινούπολης. Η αρμενική πλευρά ερμηνεύει αυτές τις εκδηλώσεις των Τούρκων ως απόπειρα επισκίασης των δικών τους επετειακών τελετών για τη Γενοκτονία.

Οι Τούρκοι πρόκειται να υποδεχτούν τουρίστες απ' όλο τον κόσμο και κυρίως από την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, που είχαν χιλιάδες απώλειες πριν από έναν αιώνα στα Δαρδανέ-

λια. Παράλληλα και η Αρμενία προετοιμάζει μια σειρά από εκδηλώσεις και συναυλίες μνήμης για τη Γενοκτονία, με προσκεκλημένους ηγέτες και υπουργούς Εξωτερικών άλλων κρατών.

«Η άρνηση από την πλευρά της Τουρκίας αφήνει ανοιχτό τον δρόμο για τη διάπραξη κι άλλων, αντίστοιχων εγκλημάτων» λέει ο Αρμένιος ιστορικός και διευθυντής του Μουσείου Γενοκτονίας των Αρμενίων, Χαϊκ Ντεμογιάν. «Ακόμα και η δίκη μου γενιά έχει επηρεαστεί από αυτά τα γεγονότα, αν και δεν τα έζησε. Είναι αδύνατο, όμως, να τα αφήσουμε πίσω μας. Είναι αδύνατο να τα ξεχάσουμε».

Modern Greek Studies Foundation
Ίδρυμα Νεοελληνικών Σπουδών

IN ASSOCIATION WITH

Sydney University Greek Society

AND ALUMNI PRESENTS:

MODERN GREEK STUDIES FOUNDATION BALL

SATURDAY 2ND MAY 2015
7:00PM
VENUS RECEPTION CENTRE
20 BELGRAVE ST, KOGARAH
STUDENT ADMISSION: \$80
GENERAL ADMISSION: \$90
DRESS: BLACK TIE
3 COURSE MEAL
INCLUDES DRINKS & MUSIC
FOR TICKETS, CONTACT THEODORA
tgianiotis@gmail.com

